

Aleg. 75

Wniosek

posła Bobrzyńskiego i tow. o zmianę ustawy o Radzie szkolnej krajowej.

Niżej podpisani czynią wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy zmieniającej artykuły II. i III. ustawy krajowej z dnia 15. lutego 1905 nr. 34 Dz. u. kr. o Radzie szkolnej krajowej.

We Lwowie, dnia 15. lutego 1907.

Wnioskodawca:

Bobrzyński, w. r.

Abrahamowicz, Gniewosz, Głabiński, Pastor, Piniński, Brykczyński, Vivien, Czartoryski, Kazimierz Badeni, Gorayski, Stadnicki, Władysław Jaworski, Męciński, Paszkowski, Cielecki, Wiśniewski, Kolischer, Kozłowski, Laskowski, Tadeusz Cieński, Małachowski, Tomaszewski, Michałowski, Buynowski, Loevenstein, Sękowski, Leo, Stanisławski, Mars, St. Jędrzejowicz, Tarnawski, Bednarski, Skotyszewski, Wesoliński, Wilczakiewicz, Szajer, Hupka, Moysa, Żardecki.

U s t a w a

z dnia o Radzie szkolnej krajowej.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

§. 1.

Artykuły II. i III. ustawy krajowej z dnia 15. lutego 1905 dz. u. kr. Nr. 39. o Radzie szkolnej krajowej uchyla się w ich brzmieniu obecnem a będą brzmieć, jak następuje:

Artykuł II. Rada szkolna krajowa sprawować ma zarząd szkół i zakładów wychowawczych pod względem pedagogiczno-dydaktycznym i ekonomiczno-administracyjnym w obrębie obowiązujących ustaw i rozporządzeń.

Do jej zakresu działania należy w szczególności:

1) przedstawianie wniosków o mianowanie inspektorów szkolnych krajowych przez Najjaśniejszego Pana;

2) celem nominacyi przez Najjaśniejszego Pana dyrektorów szkół średnich, państwowych szkół przemysłowych i wyższych szkół handlowych (akademii handlowych) przedstawianie terna, na podstawie którego następuje zamianowanie, oraz przedstawianie wniosków o przyznanie wyższej rangi, przeniesienie i pensjonowanie tych dyrektorów.

3) mianowanie inspektorów szkolnych okręgowych, dyrektorów i nauczycieli szkół ludowych, nauczycieli szkół średnich oraz szkół handlowych i przemysłowych, przełożonych oddziałów zawodowych w państwowych szkołach przemysłowych, dyrektorów szkół zawodowych poszczególnych gałęzi przemysłu i państwowych szkół rzemieślniczych, wreszcie służby zajętej przy wszystkich szkołach państwowych podlegających Radzie szkolnej krajowej, z zachowaniem przepisów ustaw a w szczególności praw zastrzeżonych Ministrowi wyznań i oświecenia w ustawach państwowych z 8. czerwca 1892 dz. u. p. Nr. 92 z i 19. września 1898 dz. u. p. Nr. 173, 174 i 175 co się tyczy przyznawania inspektorom szkolnym okręgowym wyższej rangi, co się tyczy traktowania ich według przepisów obowiązujących każdorazem nauczycieli szkół średnich i co się tyczy postanowienia, że nominacya ich stała ma być zależną od najwięcej trzechletniej służby prowizorycznej, co się tyczy przyznawania dyrektorom i nauczycielom wyższej rangi i zaliczenia poprzednich lat służby do stabilizacyi i celem podwyższenia płacy.

4. z zachowaniem przepisów ustaw a w szczególności praw zastrzeżonych Ministrowi wyznań i oświecenia w ustawach państwowych z 19. września 1898 dz. u. p. Nr. 173, 174 i 175 co się tyczy wstrzymania dodatku pięcioletniego dyrektorom i nauczycielom państwowych szkół średnich, seminariów nauczycielskich żeńskich i męskich i szkół przemysłowych.

a) zatwierdzanie w zawodzie nauczycielskim, przyznawanie dodatków pięcioletnich względnie wyższych stopni płac, udzielanie urlopów, przenoszenie, pensjonowanie inspektorów szkolnych okręgowych, dyrektorów i nauczycieli szkół ludowych, nauczycieli szkół średnich oraz szkół handlowych i przemysłowych, przełożonych oddziałów zawodowych w państwowych szkołach przemysłowych, dyrektorów szkół zawodowych poszczególnych gałęzi przemysłu i państwowych szkół rzemieślniczych, wreszcie służby zajętej przy wszystkich szkołach państwowych podlegających Radzie szkolnej krajowej;

b) przyznawanie dodatków pięcioletnich, udzielanie urlopu i przenoszenie nauczycieli głównych seminariów nauczycielskich męskich i żeńskich oraz nauczycieli szkół ćwiczeń;

c) przyznawanie dodatków pięcioletnich oraz udzielanie urlopu dyrektorom szkół średnich, państwowych szkół przemysłowych, wyższych szkół handlowych (akademii handlowych) i seminariów nauczycielskich męskich i żeńskich.

5. w obrębie ustaw obowiązujących układanie a po uzyskaniu przyzwolenia Ministra wyznań i oświecenia przeprowadzanie planów naukowych i regulaminów szkolnych i naukowych dla wszystkich szkół Radzie szkolnej podlegających.

6. układanie względnie ocenianie projektów ustaw w sprawach ustawodawstwa szkolnego galicyjskiego. Należy je przedkładać Ministrowi wyznań i oświecenia.

7. zatwierdzanie książek szkolnych i środków naukowych dla szkół średnich, seminariów nauczycielskich, szkół handlowych i przemysłowych, przyczem pozostaje nienaruszone prawo przyznane Radzie szkolnej krajowej Najwyższem postanowieniem z 25. czerwca 1867 wskazywania tekstów naukowych dla szkół ludowych. Książki do nauki religii mogą jednak dopiero wówczas otrzymać zatwierdzenie Rady szkolnej krajowej, jeżeli zostaną uznane za dopuszczalne przez właściwą wyższą władzę wyznaniową.

8. układanie rocznego budżetu szkół ze skarbu państwa lub z funduszu krajowego utrzymywanych lub zasilanych a Radzie szkolnej krajowej podlegających.

9. ogłaszanie corocznego sprawozdania o stanie szkół Radzie szkolnej krajowej podlegających.

Artykuł III. W sprawach podległych jej szkół i personalu jest Rada szkolna krajowa instancją pierwszą, względnie wyższą, o ile Władze jej podwładne w kraju do rozstrzygania tych spraw w niższej instancji są powołane.

Od orzeczenia Rady szkolnej krajowej służy stronom rekurs do Ministerstwa wyznań i oświecenia w ciągu dni czterech, które liczą się od dnia następnego po doręczeniu orzeczenia.

W sprawach dyscyplinarnych inspektorów szkolnych okręgowych, dyrektorów, nauczycieli i sług, Radzie szkolnej krajowej podległych, nie jest jednak rekurs do Ministerstwa

wyznań i oświecenia dopuszczalnym w tych przypadkach, w których orzeczenie brzmi na karę nagany. To samo stosuje się do kar porządkowych.

Rekurs wniesiony być ma do Rady szkolnej krajowej bezpośrednio i ma moc wstrzymującą, o ile ustawa inaczej nie stanowi. Bliższe szczegóły co do wniesienia rekursu będą określone w drodze rozporządzenia.

§. 2.

Postanowienia ustaw krajowych, o ile sprzeczne są z powyższymi postanowieniami, tracą moc obowiązującą.

§. 3.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi wyznań i oświecenia.

M o t y w a.

Ustanowienie Rady szkolnej krajowej przyszło do skutku postanowieniem Najwyższem z 25. czerwca 1867. Tak zwany Statut Rady szkolnej krajowej przynał jej kompetencję bardzo szeroką, ale tylko w zakresie szkół ludowych i średnich, w wielu punktach sformułowany był bardzo niejasno a znaczenia ustawy nie mógł sobie zdobyć, chociaż ustawy państwowe z d. 25. maja 1868 dz. u. p. Nr. 48 i z d. 14. maja 1869 dz. u. p. Nr. 62 uznały, że pozostaje przez nie nienaruszony. To też rozporządzenie ministeryalne z 25. października 1875 zmieniając ten statut, ograniczyło kompetencję Rady szkolnej krajowej w kilku istotnych punktach a praktyka uczyniła to w wielu innych, gdzie rzecz zależała od interpretacyi.

Przywrócić pierwotną kompetencję Rady szkolnej i rozszerzyć ją na inne kategorie szkół, o których statut pierwotny nie wspominał, było też oddawna gorącym życzeniem Sejmu i kraju. Częściowo uczyniła temu życzeniu zadość ustawa krajowa z d. 15. lutego 1905 dz. u. kr. Nr. 39, która zmieniając wewnętrzną organizację Rady szkolnej krajowej, poddała jej wyraźnie nie tylko szkoły ludowe i średnie, lecz także seminaria nauczycielskie (poddanej ustawą państwową z 25. maja 1868) oraz szkoły handlowe i przemysłowe. Trudnej sprawy nowego określenia i rozszerzenia kompetencyi Rady szkolnej krajowej ustawa ta jednak nie poruszyła, ażeby nie zwiększać przezto trudności sankcyi i dlatego artykuł jej II. orzekł, że ustawy i rozporządzenia, o ile w nich wobec poszczególnych kategori szkół określony jest zakres działania Rady szkolnej krajowej, pozostają przez ustawę tę nienaruszone.

Projekt niniejszy zamierza tę lukę wypełnić, kompetencję Rady szkolnej krajowej rozszerzyć, dokładnie określić i ustawodawczo zabezpieczyć.

W postanowieniach swoich idzie on w pewnym kierunku dalej niż pierwotny Statut z r. 1867 i praktyka dotychczasowa, rozciąga bowiem kompetencję Rady szkolnej co do układania planów naukowych i regulaminów szkolnych, aprobaty książek szkolnych i środków naukowych a przeważnie także co do nominacyi i stosunków służbowych nauczycieli na szkoły handlowe i przemysłowe i na seminaria nauczycielskie, (co do tych ostatnich, o ile §. 36 ustawy państwowej z 14. maja 1869 dz. u. p. Nr. 62 na to zezwalał,) przyznaje też Radzie szkolnej krajowej ważne prawo mianowania inspektorów szkolnych okręgowych.

W innych postanowieniach mianowicie co się tyczy mianowania nauczycieli szkół średnich i ich stosunków służbowych, projekt ten przywraca postanowienia Statutu z r. 1867 uchylone w r. 1875, o ile to jest dziś możliwem. Zupełnemu przywróceniu pierwotnej kompetencyi stoją bowiem dziś w drodze ustawy państwowe, później wydane, a mianowicie ustawy z d. 19. września 1898 dz. u. p. Nr. 173, 174 i 175, które pewne atrybucye zastrzegły wyraźnie ministerstwu, a postanowień tych ustaw państwowych ustawa krajowa zmienić nie może.

Nominację dyrektorów szkół średnich, handlowych i przemysłowych projekt zastrzega nadal Monarsze, zwłaszcza, że nominacja ta następuje na podstawie terna przedłożonego przez Radę szkolną krajową a w ustawie krajowej o szkołach realnych jest już ustawodawczo stwierdzoną.

Co się tyczy postępowania dyscyplinarnego, projekt rozszerza kompetencję Rady szkolnej przez to, że rekurs do ministerstwa dopuszczony ma być tylko od orzeczeń skazujących na karę cięższą, niż nagana dyscyplinarna.

Wreszcie projekt stara się określić ściśle te postanowienia pierwotnego statutu, które przez niejasność swej stylizacji dawały powód do wątpliwości i sporów.